

VICENÇ VILLATORO

Un mapa de Palestina

Fa uns quants anys, vaig tenir l'ocasió d'entrevistar Iàsser Arafat a Tunis. Abans de l'entrevista nocturna i d'estètica gairebé clandestina, vam fer unes quantes gestions a les oficines de l'OAP i hi vaig veure un cartell que em va cridar l'atenció. Era un bon cartell, en anglès, de grafisme occidental. Es veia un mapa d'Israel enganxat –però no enganxat del tot, com si algú comencés a desenganxar-lo– sobre un mapa més ampli del Pròxim Orient amb una única llegenda: “A sota hi ha Palestina”.

Aquestes últimes setmanes, amb una nova edició de la Intifada, corregida i augmentada per l'existència d'una policia palestina armada, he tornat a recordar el mapa, perquè em sembla que hi ha la clau més profunda del problema. Als carrers de Cisjordània o de Gaza es crida per la independència de Palestina, pel final de l'ocupació jueva. Els occidentals miren amb simpatia la revolta dels adolescents perquè és l'expressió de la voluntat dels palestins de tenir la seva pròpia pàtria. Però, de quina Palestina parlen? Parlen de la mateixa, els uns i els altres? Parlen de la mateixa, els islamistes de Hamas, els nacionalistes d'Al-Fatah i els intel·lectuals pro-àrabs d'occident? Quin és el mapa? És la Palestina que està al costat d'Israel o és la que està a sota d'Israel?

El procés de pau del Pròxim Orient es fonamentava en una idea que ja va inspirar la partició aprovada els anys quaranta per les Nacions Unides: la de l'existència d'un estat àrab a Palestina al costat d'un estat jueu. No és una idea fàcil. També és un problema de mapes: s'han de fer línies, que passen per territoris sensibles. Hi ha, sobretot, el problema de Jerusalem: si la ratlla li passa pel mig, si queda fora de les ratlles o si queda a una banda o una altra. Això és molt complicat, però és el fonament d'una pau negociada. Els israelians controlaven tot el territori, es retiraven d'una part molt important perquè s'hi establís una autoritat palestina –germen

d'un estat palestí– i obtenien en canvi d'això garanties de seguretat, de no ser atacats des d'aquesta plataforma. La idea de dos estats contigus en un mateix territori és complicada, difícil, amb molts punts calents, però és l'única que permet un procés de pau i de negociació. I és el fonament d'Oslo.

Certament, és legítim que els palestins o que alguns palestins considerin que Palestina ho és tot, que tota l'ocupació israeliana és inacceptable, que també s'ha d'alliberar –amb totes les cometes que convenen al cas– Nazaret i Haifa i

“La revolta actual nasqué com un element de la negociació sobre els mapes. El Pròxim Orient és així, s'hi fa política amb sang.”

Jaffa-Tel Aviv, a més de Jerusalem, Hebron i Nablus. Però el que sembla obvi és que a partir d'aquí no es pot negociar. És a dir, no es pot demanar als jueus que desmantellin Israel i que es vagin llançant a mar, l'un darrere l'altre. Se'ls pot demanar que en nom de la justícia cedeixin territoris en canvi de seguretat. No se'ls pot demanar que en nom de la injustícia cedeixin tots els territoris, tota la seguretat i desmuntin el seu estat perquè aparegui la Palestina que segons aquell cartell de l'OAP hi ha a sota. Podríem fer un debat teòric sobre qui té i qui no té dret a tenir el seu estat. Podríem construir la ficció d'un estat neutral, de tots i de ningú al mateix temps. Però això serveix per a una ter-

túlia de saló a occident. Però sobre el terreny només hi ha dues opcions: o aquesta Palestina que es vol independent i alliberada del jou israelià és al costat d'Israel o és en el lloc d'Israel. La primera opció és negociable. Amb complicacions, però amb possibilitats d'acord. La segona és la guerra. Aquesta guerra que vivim.

Tinc la sensació que la revolta actual, nascuda d'una visita de Sharon a l'esplanada de les Mesquites tan legítima com inoportuna, va néixer com un element de la negociació sobre els mapes. El Pròxim Orient és així, s'hi fa política amb sang. Però a algú se li ha escapat de les mans i ara és una altra cosa. El procés de pau és una síntesi de mapes. La guerra és una substitució de mapes. L'opinió pública israeliana té clar, en la seva majoria, quin és el mapa que voldria d'Israel, però també el que està disposada a acceptar en benefici de la seguretat, és a dir, de la pau. Ja ho ha demostrat. Per la pau s'ha retirat de territoris que controlava militarment, des del Sinai al sud del Líban. En el mapa de la majoria dels israelians, Cisjordània i Gaza són negociables, sempre que no hagin d'esdevenir “nets de jueus”. Jerusalem surt en el mapa mental dels israelians com la capital indivisible del seu estat, però estic convençut que hi acceptarien solucions imaginatives si servissin per arribar a la pau.

Quin és el mapa dels palestins? No el mapa provisional i resignat, sinó el mapa diguem-ne definitiu. Si el mapa de la Palestina lliure i independent és el de les zones ocupades a la guerra dels Sis Dies, se'n pot parlar. Amb dificultats, però se'n pot parlar. Si és el que es dibuixava fa uns anys a la seu de l'OAP a Tunísia, qui li demanarà a Israel simplement que se'n vagi, que es dissolgui, que deixi de ser? Tinc la sensació que entre aquests dos mapes hi ha la diferència entre creure que la pau és una victòria a desitjar o una derrota a témer. La diferència entre la pau i la guerra.